

Natuurhistorisch 5 Maandblad

Nachtlinders op licht op de
Sint-Pietersberg in de periode 2013-
2020: deel 2

Beenbreek in de Meinweg

De Grote bosmuis, een nieuwe
bewoner van het bebouwde gebied?

Nachtvinders op licht op de Sint-Pietersberg in de periode 2013-2020

DEEL 2. OVERIGE MACRONACHTVLINDERS EN MICRO'S

Paul Vossen, Proosdijweg 73, 6214 RK Maastricht, e-mail: paulvossen1@yahoo.com

Mark de Mooij, Savelsbosch 26, 6228 SB Maastricht, e-mail: markdemooij@hotmail.com

In de periode 2013-2020 is een nachtvlinderinventarisatie uitgevoerd op voornamelijk het zuidelijke deel van de Sint-Pietersberg. Hierbij is in totaal 191 keer het laken opgesteld en zowel gekeken naar macro- als naar micronachtvinders. Er is een aantal vermeldenswaardige soorten gezien. In het eerste deel is ingegaan op de onderzoeksmethode en de families van de macro's tot en met de spanners. In dit tweede deel volgt een bespreking van de overige families van de macronachtvinders en van de kleinere nachtvinders (micro's). Alle nachtvinders die zijn vastgesteld zijn terug te vinden op Waarneming.nl.

OVERIGE FAMILIES VAN DE MACRO'S

Voor de verspreidingsgegevens is gebruik gemaakt van de sites Waarneming.nl, Waarnemingen.be, Microlepidoptera.nl en Insectisonline.com. Enkele specifieke data zijn opgevraagd uit het *Noctua*-bestand

dat beheerd wordt door De Vlinderstichting en de Werkgroep Vlinderfaunistiek van EIS Kenniscentrum Insecten. De bijzondere macronachtvinders waargenomen op de Sint-Pietersberg, behoudens de vlinders van de families van de spanners en de uilen, zijn aangegeven in tabel 1.

Tandvlinders (Notodontidae)

De meeste tandvlinders komen goed op licht af en vallen door hun grote formaat direct op. Alle soorten die in Nederland algemeen zijn, zijn dat ook op de Sint-Pietersberg. Opvallend is het ontbreken van Berkenhermelijnvlinder (*Furcula bicuspis*) en Hermelijnvlinder (*Cerura vinula*) die weliswaar geen vaste populaties in Zuid-Limburg hebben maar wel af en toe als zwerver opduiken. De Witte hermelijnvlinder (*Cerura erminea*) die vrijwel uitsluitend in de zuidelijke helft van het land voorkomt (VOOGD, 2019) werd daarentegen vrijwel jaarlijks gezien.

Visstaartjes (Nolidae)

Het Licht visstaartje (*Nola aerugula*) werd slechts tweemaal gezien. Dit komt overeen met andere gebieden in Zuid-Limburg waar de soort eveneens maar af en toe gezien wordt. De Grote groenuil

FIGUUR 1

De Grote beer (*Arctia caja*) werd op de Sint-Pietersberg alleen in 2020 waargenomen (foto: Sandra Lamberts).

Familie	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Status	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tandvlinders (Notodontidae)	Wilgenhermelijnvlinder	<i>Furcula bifida</i>	b		x				x		x
	Dromedaris	<i>Notodonta dromedarius</i>	g	x	x	x	x	x	x	x	x
	Kameeltje	<i>Notodonta ziczac</i>	g	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wilgentandvlinder	<i>Notodonta tritophus</i>	k		x			x	x	x	x
	Snuitvlinder	<i>Pterostoma palpina</i>	g	x	x	x	x	x	x	x	x
	Maantandvlinder	<i>Drymonia ruficornis</i>	k	x	x	x	x	x	x	x	x
	Eekhoorn	<i>Stauropus fagi</i>	k		x		x		x		x
	Draak	<i>Harpyia milhauseri</i>	k	x	x	x	x	x	x	x	x
	Kleine wapendrager	<i>Clostera anachoreta</i>	b				x	x			x
	Populierentandvlinder	<i>Gluphisia crenata</i>	k		x			x			
Visstaartjes (Nolidae)	Licht visstaartje	<i>Nola aerugula</i>	k					x	x		
	Vroeg visstaartje	<i>Nola confusalis</i>	k	x	x	x	x	x	x	x	x
	Groot visstaartje	<i>Meganola albula</i>	k				x		x		
	Grote groenuil	<i>Bena bicolorana</i>	k	x	x	x	x	x	x	x	x
	Kleine wilgenuil	<i>Nycteola asiatica</i>	i				x				
Spinneruilen (Erebidae)	Nonvlinder	<i>Lymantria monacha</i>	k					x		x	x
	Wikke-uil	<i>Lygephila pastinum</i>	eb						x		
	Roesje	<i>Scoliopteryx libatrix</i>	g	x		x		x			x
	Paddenstoelenuil	<i>Parascotia fuliginaria</i>	k		x						
	Bruine sikkeluil	<i>Laspeyria flexula</i>	b	x	x	x	x	x	x	x	x
	Rozenblaadje	<i>Miltochrista miniata</i>	k	x	x	x	x	x	x	x	x
	Grote beer	<i>Arctia caja</i>	g								x
	Bonte beer	<i>Callimorpha dominula</i>	g						x		
	Tijgerbeertje	<i>Setina irrorella</i>	g			x					
	Vaal kokerbeertje	<i>Eilema caniola</i>	n					x	x	x	x
	Plat beertje	<i>Eilema lurideola</i>	g	x	x		x	x	x	x	x
	Viervladvlinder	<i>Lithosia quadra</i>	t		x	x	x	x	x	x	
	Eikenweeskind	<i>Catocala promissa</i>	v						x		x
Blauw weeskind	<i>Catocala fraxini</i>	t					x				

TABEL 1
 Waargenomen macronachtvlinders met een Rode Lijst-status anders dan niet bedreigd op de Sint-Pietersberg in de periode 2013-2020 van de families van de Tandvlinders (Notodontidae), Visstaartjes (Nolidae) en Spinneruilen (Erebidae). eb = ernstig bedreigd, b = bedreigd, k = kwetsbaar, g = gevoelig, t = trekvlinder, v = verdwenen.

(*Bena bicolorana*) is in Nederland vrij algemeen maar wordt nergens zo regelmatig en in zulke grote aantallen waargenomen als op de Sint-Pietersberg. Zeer bijzonder was de vondst van een Kleine wilgenuil (*Nycteola asiatica*) op 10 juli 2016. Deze exoot lijkt sprekend op de in Nederland algemene Variabele eikenuil (*Nycteola revayana*) en wordt waarschijnlijk om die reden vaak over het hoofd gezien. De eerste Nederlandse waarneming is van 1990 (VAN DEVENTER, 2008) en sindsdien zijn er nog geen twintig exemplaren met zekerheid vastgesteld.

Spinneruilen (Erebidae)

De Bonte beer (*Callimorpha dominula*) is een soort die in Nederland vrijwel alleen in Limburg wordt gezien met jaarlijks meerdere waarnemingen verspreid over de provincie [figuur 1]. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort maar eenmaal gezien op 6 juni 2018. Ook de Grote beer (*Arctia caja*) [figuur 1] is slechts in één jaar, namelijk 2020, waargenomen. De Spaanse vlag (*Euplagia quadripunctaria*), die qua uiterlijk lijkt op de Bonte beer, is op de Sint-Pietersberg uiterst algemeen te noemen en vliegt zowel overdag als 's nachts. Tijdens de pijlsnelle vlucht overdag maakt de soort een oranje-rode indruk en lijkt dan nog het meest op de Keizersmantel (*Argynnis paphia*). In 2015 kwam de soort alleen in

Limburg voor maar tegenwoordig ook in Noord-Brabant en Zeeland. De hoge aantallen op de Sint-Pietersberg met als maximum 70 exemplaren op 7 augustus 2020 zijn uniek voor Nederland. Uiterst bijzonder is de waarneming van een Tijgerbeertje (*Setina irrorella*) op 9 juli 2015. Tot 1980 kwam deze soort nog verspreid voor in het zuiden van Nederland maar sindsdien zijn nog geen tien waarnemingen bekend. In België komt de soort voor op de Luikse en Naamse kalkgraslanden en ze is ook tweemaal vastgesteld op het Belgische deel van de Sint-Pietersberg. Het Vaal kokerbeertje (*Eilema caniola*) is een nieuwkomer die in 2014 voor het eerst in Nederland werd vastgesteld (VOSSEN, 2015). Thans is de soort in het gehele land aanwezig en op sommige plaatsen zelfs talrijk. Op de Sint-Pietersberg werd de soort sinds 2017 jaarlijks gezien, waarbij de grootste aantallen in de buurt van bebouwing werden gevonden. De Viervladvlinder (*Lithosia quadra*) was in Nederland altijd al een vrij zeldzame trekvlinder maar ze werd tussen 1980 en 2014 nauwelijks waargenomen. Sindsdien zit de soort weer in de lift met enkele tientallen meldingen per jaar. Dat geldt ook voor de Sint-Pietersberg waar de soort vanaf 2014, met uitzondering van 2020, jaarlijks werd gezien. De soort is seksueel dimorf, wat wil zeggen dat de mannetjes

en vrouwtje in uiterlijk verschillen, waardoor de geslachtsverhouding eenvoudig te bepalen is. Van de 15 exemplaren waren er 14 mannetje en één wijfje. De Wikke-uil (*Lygephila pastinum*) kwam tot 1980 lokaal en verspreid door het gehele land voor maar is sindsdien enorm afgenomen. De kalkgraslanden van Zuid-Limburg en de regio Midden-Limburg vormen de laatste bolwerken. De soort werd alleen in 2018 tweemaal waargenomen.

De Bruine sikkeluil (*Laspeyria flexula*) werd in Nederland in 2012 gevonden op vijf plaatsen en in 2020 op 147 plaatsen. Die uitbreiding was ook op de Sint-Pietersberg merkbaar want het aantal per seizoen steeg van enkele exemplaren in 2013 naar rond de tien in 2020.

Het Prachtpurperuiltje (*Eublemma purpurina*) is een nieuwkomer voor Nederland sinds 2015. Het eerste exemplaar op de Sint-Pietersberg werd in 2020 gevonden. In dat jaar liep het aantal op tot 14 exemplaren in het gebied. Het Blauw weeskind (*Catocala fraxini*) stond vroeger bekend als trekvlinder maar heeft sinds 2014 populaties in de Noord-Hollandse duinen (VLINDERSTICHTING, 2014). Sinds 2017 is er een sterke toename en wordt de soort buiten de kust vooral in Zuid-Limburg gevonden. Ook in België is sinds 2017 sprake van een grote toename, in eerste instantie alleen in Wallonië en van daaruit nu in vrijwel heel België. Ook in Noordrijn-Westfalen heeft de soort zich recent uitgebreid. Op 1 september 2017 werd een exemplaar waargenomen op de Sint-Pietersberg [figuur 2]. De vondst van een Eikenweeskind (*Catocala promissa*) op 16 juni 2018 op de Sint-Pietersberg was nog meer bijzonder. De soort was sinds 1965 niet meer gezien in Nederland tot deze in 2015 opdook in Heerlen en in Raamdonksveer (Noord-Brabant). In 2017 volgden Waalre, eveneens in Noord-Brabant, en Oostkappelle in Zeeland. In 2018 werd de soort behalve op de Sint-Pietersberg nog tweemaal gezien in Vaals en eenmaal in Gulpen. In 2019 volgde Epen en in 2020 dook de soort op tenminste tien plaatsen in Nederland op, waaronder ook weer op de Sint-Pietersberg. In België begon de opmars van het Eikenweeskind al in 2008 en werd de soort in 2020 op tenminste 57 vindplaatsen verspreid door het land vastgesteld. Overigens verliep de kolonisatie van België door het Karmozijnrood weeskind (*Catocala sponsa*) ongeveer gelijktijdig, met zes vindplaatsen in 2008 en ruim 154 in 2020. In Nederland waren er in 2008 15 vindplaatsen en dat aantal steeg naar 147 in 2020. In deze periode liep ook het aantal vindplaatsen van het algemene Rood weeskind (*Catocala nupta*) op van 60 naar 245. Opmerkelijk is tot slot het ontbreken van

waarnemingen van het Zwart weeskind (*Mormo maura*) op de Sint-Pietersberg.

Uilen (Noctuidae)

De grootste macro-nachtvlinderfamilie in Nederland is die van de uilen met 387 soorten. Tabel 2 toont de bijzondere uilen.

De Late heide-uil (*Xestia agathina*) is een typische heide-bewoner die buiten heidegebieden sporadisch wordt gezien. Op 10 september 2014 werd er eentje waargenomen, hoogstwaarschijnlijk afkomstig van de heide in Opgrimbie.

De Bruine groenuil (*Anaplectoides prasina*) is een zeldzame soort die verspreid door het land lokaal voorkomt. Het is een polyfage soort van loofbossen en struwelen. De soort werd tweemaal vastgesteld: op 19 juni 2014 en op 9 juli 2015.

De Rode vlekkenuil (*Cerastis rubricosa*) is een vlinder van de zandgronden en wordt dientengevolge maar weinig in Zuid-Limburg gezien. De soort werd éénmaal waargenomen op 29 maart 2017.

De Marmeruil (*Polia nebulosa*) is een soort die in grote delen van Nederland ontbreekt maar in Zuid- en Midden-Limburg vrij veel wordt waargenomen. Op de Sint-Pietersberg werd de soort jaarlijks in aantallen gezien met als maximum 20 exemplaren op 5 juli 2013.

De Geelbruine houtuil (*Lithophane socia*) is in Nederland een zeldzame soort die naast de kust vooral in Limburg voorkomt. De soort werd slechts tweemaal waargenomen: op 15 april 2015 en op 2 maart 2019. De Eenstreepgrasuil (*Mythimna conigera*) is in Nederland een vrij zeldzame soort die verspreid door het land wordt waargenomen. Er werd één exemplaar gezien op 3 juli 2014 [figuur 3].

Van de Gele uil (*Enargia paleacea*) leven de rupsen op berk (*Betula spec.*) en Ratelpopulier (*Populus*

FIGUUR 2

Het Blauw weeskind (*Catocala fraxini*) behoort met een spanwijdte van circa 10 cm tot de grootste Europese nachtvlinders (foto: Sandra Lamberts).

TABEL 2

Waargenomen
macronachtvlinders
met een Rode Lijst-
status anders dan
niet bedreigd uit de
familie van de Uilen
(Noctuidae). eb =
ernstig bedreigd,
b = bedreigd, k =
kwetsbaar, g = gevoelig,
t = trekvlinder, v =
verdwenen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Status	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Variabele breedvleugeluil	<i>Diarsia mendica</i>	k	x	x				x		
Bruine breedvleugeluil	<i>Diarsia brunnea</i>	k	x	x						
Gewone breedvleugeluil	<i>Diarsia rubi</i>	g	x		x					x
Zesstreepuil	<i>Xestia sexstrigata</i>	b							x	
Trapeziumuil	<i>Xestia ditrapezium</i>	b		x						
Late heide-uil	<i>Xestia agathina</i>	g		x						
Bruine groenuil	<i>Anaplectoides prasina</i>	b		x	x					
Rode vlekkenuil	<i>Cerastis rubricosa</i>	k					x			
Tandjesuil	<i>Sideridis turbida</i>	b							x	x
Spurrie-uil	<i>Anarta trifolii</i>	g	x	x		x	x	x	x	x
Marmereuil	<i>Polia nebulosa</i>	b	x	x	x		x	x	x	x
Kooluil	<i>Mamestra brassicae</i>	g	x	x		x	x	x	x	x
Tweekleurige uil	<i>Hecatera bicolorata</i>	k	x	x		x		x	x	
Dennenuil	<i>Panolis flammea</i>	k				x				
Sierlijke voorjaarsuil	<i>Orthosia gracilis</i>	k	x	x	x					
Populierenvoorjaarsuil	<i>Orthosia populeti</i>	k		x	x					
Kamillevlinder	<i>Cucullia chamomillae</i>	b	x							
Grauwe monnik	<i>Cucullia umbratica</i>	g	x	x		x	x	x	x	x
Zwarte witvleugeluil	<i>Aporophyla nigra</i>	g						x		
Geelbruine houtuil	<i>Lithophane socia</i>	eb			x				x	
Variabele herfstuil	<i>Agrochola lychnidis</i>	b	x	x	x	x				
Gewone gouduil	<i>Xanthia icteritia</i>	k	x	x				x	x	
Saffraangouduil	<i>Tiliacea aurago</i>	k	x	x	x	x		x	x	x
Gevorkte silene-uil	<i>Sideridis rivularis</i>	k								x
Brede w-uil	<i>Lacanobia w-latinum</i>	k		x				x		x
Bont schaapje	<i>Acronicta aceris</i>	k	x	x			x			x
Schaapje	<i>Acronicta leporina</i>	g	x	x	x	x	x	x		x
Drietand	<i>Acronicta tridens</i>	k	x							
Psi-uil	<i>Acronicta psi</i>	k	x	x	x	x	x	x		x
Gekraagde grasuil	<i>Mythimna ferrago</i>	g			x	x		x	x	x
Eenstreepgrasuil	<i>Mythimna conigera</i>	b		x				x		
Gestreepte rietuil	<i>Leucania obsoleta</i>	k					x			
Agaatvlinder	<i>Phlogophora meticulosa</i>	g	x	x	x	x	x	x	x	x
Gevlamde uil	<i>Actinotia polyodon</i>	k					x	x		x
Tweekleurige heremietuil	<i>Ipimorpha subtusa</i>	k	x	x	x	x		x		
Gele uil	<i>Enargia paleacea</i>	b	x	x	x	x	x	x	x	x
Populierenuil	<i>Parastichtis suspecta</i>	k	x			x			x	
Donkere iepenuil	<i>Cosmia affinis</i>	k	x	x	x	x	x	x	x	x
Maanuiltje	<i>Cosmia pyralina</i>	k	x	x	x	x		x	x	
Zwartrandgrasuil	<i>Apamea epomidion</i>	i		x						
Kweekgrasuil	<i>Apamea sordens</i>	g	x	x		x	x	x	x	x
Bosgrasuil	<i>Apamea scolopacina</i>	k	x	x				x	x	
Duinhalmuiltje	<i>Litoligia literosa</i>	k						x		x
Bont halmuiltje	<i>Oligia versicolor</i>	k	x	x			x		x	x
Gele lisboorder	<i>Helotropha leucostigma</i>	k						x		
Lisdoddeboorder	<i>Nonagria typhae</i>	k			x					x
Hoogveenvelekuil	<i>Amphipoea lucens</i>	eb						x		
Roodbruine vlekkuil	<i>Amphipoea oculatea</i>	b		x				x		
Granietuil	<i>Lycophotia porphyrea</i>	k	x			x		x	x	
Boksbaardvlinder	<i>Amphipyra tragopoginis</i>	b								x
Gewone grasuil	<i>Luperina testacea</i>	g	x				x		x	x
Huisuil	<i>Caradrina clavipalpis</i>	k	x	x						x
Kadeni-stofuil	<i>Caradrina kadenii</i>	n						x		
Grijze stofuil	<i>Hoplodrina respersa</i>	i						x	x	x
Bonte marmereuil	<i>Deltote deceptor</i>	k							x	
Florida-uil	<i>Spodoptera exigua</i>	t			x					
Katoendaguil	<i>Helicoverpa armigera</i>	t			x				x	x
Ni-uil	<i>Trichoplusia ni</i>	t			x					
Turkse uil	<i>Chrysodeixis chalcites</i>	t						x	x	
Oranje-o-vlinder	<i>Pyrrhia umbra</i>	k	x	x		x	x			x
Getekende gamma-uil	<i>Macdunnoughia confusa</i>	g	x	x	x	x	x	x	x	x
Donkere jota-uil	<i>Autographa pulchrina</i>	b		x						
Brandnetelkapje	<i>Abrostola tripartita</i>	k	x	x						x

tremula); de soort wordt vooral in Limburg en Noord-Brabant aangetroffen. Op de Sint-Pietersberg werd de soort jaarlijks gezien.

De Zwartrandgrasuil (*Apamea epomidion*) behoort tot de zeldzaamste inheemse nachtvlinders. Er zijn geen waarnemingen tussen 1959 en 2008 en daarna is de soort, op vier waarnemingen na, alleen bekend van Zuid-Limburg. Op de Sint-Pietersberg is deze uil eenmaal waargenomen: twee exemplaren op 13 juni 2014.

De Florida-uil (*Spodoptera exigua*) is een zeldzame trekvlinder waarvan er jaarlijks maar enkele exemplaren in Nederland opduiken. Een uitzondering vormde de invasie in 2015 met ruim 300 exemplaren. In dat jaar werd op 2 augustus op de Sint-Pietersberg één exemplaar gevonden. De Katoendaguil (*Helicoverpa armigera*) is eveneens een zeldzame trekvlinder waarvan er jaarlijks maar enkele exemplaren worden gezien. In invasiejaren kunnen echter tientallen exemplaren worden waargenomen. In 2015 vonden de auteurs vier exemplaren en in 2019 en 2020 één. Ook de Ni-uil (*Trichoplusia ni*) is een zeldzame trekvlinder waarvan tot 2014 nog geen tien waarnemingen in Nederland zijn gedaan. In 2015 werden er ten minste tien exemplaren in Nederland waargenomen, de meeste in de provincie Zeeland. De enige Limburgse waarneming is afkomstig van de Sint-Pietersberg op 21 september 2015. Tussen 2016 en 2020 werd de soort nog ten minste vijf keer in Nederland gezien.

De Donkere jota-uil (*Autographa pulchrina*) is een zeldzame soort die verspreid door het land voorkomt. In Zuid-Limburg is er een populatie aanwezig in de Vijlenerbossen, maar daarbuiten wordt deze soort maar weinig gezien. Op de Sint-Pietersberg werd één exemplaar waargenomen op 23 mei 2014 [figuur 4].

Door de droogte in het voorjaar 2018 ontbrak het in dat jaar aan nectar van de bloeiende heide. Veel typische heide-vlinders zwermden uit, soms over lange afstand. Een voorbeeld daarvan was de waarneming van een Veenheide-uil (*Acronicta menyanthidis*) op 20 juli 2018. Gelet op de aanhoudende noordenwind en met het gegeven dat de meeste nachtvlinders tegen de wind in vliegen kwam deze vlinder waarschijnlijk uit de Hoge Venen. Andere uitgezwermde heidevlinders dat jaar waren twee Zwarte witvleugeluil (*Aporophylla nigra*) en van de micronachtvlinders vier exemplaren van de

Heidepistoolmot (*Aristotelia ericinella*) en twee Heidelichtmotten (*Pempelia palumbella*).

De Grijs stofuil (*Hoplodrina respersa*) is een soort die in België verspreid voorkomt op de kalkgraslanden van de Luikse en Naamse kalkstreek en sinds 2015 daar toeneemt. In Nederland ontbrak de soort aanvankelijk. De eerste Nederlandse vondst was op 29 juli 1984 te Vijlen en in 2008 volgde een (pas later als zodanig herkend) exemplaar op de Sint-Pietersberg [figuur 5]. Op 9 juni 2018 werd een exemplaar gevonden te Kerkrade en op 16 juni 2018 werd weer een exemplaar op de Sint-Pieterberg gezien. Deze waarneming werd gevolgd door vier exemplaren in 2019 en één in 2020. De verwachting is dat deze soort zich vanuit hier verder zal uitbreiden en ook andere gebieden zal koloniseren.

▲▲ FIGUUR 3
De Eenstreepgrasuil (*Mythimna conigera*) wordt vooral gevonden in de duinen en in Zuid-Limburg (foto: Sandra Lamberts).

▲ FIGUUR 4
De Donkere jota-uil (*Autographa pulchrina*) heeft in Nederland maar drie kerngebieden, Groningen, het Noord-Hollands duinreservaat en Zuid-Limburg (foto: Sandra Lamberts).

▲▲ FIGUUR 5
De Grijsz stofuil (*Hoplodrina respersa*) is een soort die zich waarschijnlijk permanent in Nederland gaat vestigen (foto: Sandra Lamberts).

▲ FIGUUR 6
De Limburgse fluweelpalmot (*Acompsia schmidtiiellus*) komt in Nederland vooral op de Zuid-Limburgse kalkgraslanden voor (foto: Sandra Lamberts).

MICRONACHTVLINDERS

Met meer dan 1.400 soorten vormen de kleine vlinders ongeveer 60% van het totaal aantal nachtvlindersoorten in Nederland (KUCHLEIN & BOT, 2010). Van veel families worden niet de imago's maar hun mijnen in bladeren bestudeerd en veel soorten kunnen overdag makkelijker worden gevonden dan 's nachts op licht. Hoewel de auteurs van het begin af aan naar micro's op licht hebben gekeken, heeft het ongeveer twee jaar gekost om de verschillende soorten goed te leren herkennen. Dat had in eerste instantie te maken met het gebrek aan literatuur. Waar de eerste Nederlandstalige editie van een macronachtvlindergids uitkwam in 2006 (WARING & TOWNSEND, 2006) volgde het eerste handboek over micro's, de 'Fieldguide to the Micromoth of Great Britain and Ireland' pas

in 2012 (STERLING & PARSONS, 2012). Hoewel dit Engelstalige werk voor het eerst een vrij complete inleiding bood voor de micro's in Nederland, ontbreken er meer dan 300 soorten die wel in Nederland voorkomen maar niet in het Verenigd Koninkrijk. Bovendien waren er nog weinig micro's ingevoerd op Waarneming.nl en waren die foto's van mindere kwaliteit dan vandaag de dag. Ook de site Microlepidoptera.nl was nog volop in ontwikkeling. Dit bemoeilijktte onze zoektocht met name in de eerste twee jaar.

Wij denken dan ook, in samenhang met onze conclusie dat nachtvlinderonderzoek vijf jaar duurt alvorens een nagenoeg compleet beeld geschetst kan worden, dat wij in 2020 ons optimum voor de microvlinders bereikt hebben met een totaal over alle jaren van 483 soorten.

Dwergmineermotten (Nepticulidae)

De Esdoornvruchtmineermot (*Etainia decentella*) is een soort waarvan de rups in de vruchten van de Gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) leeft (de bekende 'helikoptertjes'). Sinds 2000 is het aantal waarnemingen van deze mineermot in Nederland flink gestegen. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort vrijwel jaarlijks gezien.

De Akenvruchtmineermot (*Etainia louisella*) lijkt veel op de vorige soort maar de rupsen leven in de vruchten van Spaanse aak (*Acer campestre*). De eerste Nederlandse waarneming in Nederland dateert uit 2002 maar tegenwoordig is de soort bekend uit grote delen van Nederland. De soort werd tweemaal

vastgesteld: op 31 mei 2014 en op 22 juli 2018. Bijzonder was de vondst van een Zwartkopeikemineermot (*Stigmella atricapitella*) op 25 augustus 2019, een soort die anders vrijwel alleen als mineermot in een bladmineer in eiken (*Quercus spec.*) gevonden wordt.

Langsprietmotten (Adelidae)

De Zuidelijke langsprietmot (*Nematopogon schwarziiellus*) is een soort die in Nederland alleen bekend is van Zuid- en Midden-Limburg. De soort werd tweemaal gezien: op 20 april 2014 en op 25 mei 2015.

Yukkamotten (Proxodidae)

De Berkengalmot (*Lampronia fuscataella*) is in Nederland een zeldzame soort die verspreid wordt waargenomen. De rupsen leven in gallen in twijgen

van berk (*Betula spec.*). De soort werd tweemaal gezien: op 11 mei 2015 en op 8 mei 2020.

Vlekmineermotten (Tischeriidae)

De Rozenvlekmot (*Coptotriche angusticollis*) wordt buiten Zuid- en Midden-Limburg sporadisch aangetroffen. De soort werd enkele malen op licht gevangen.

Echte motten (Tinidae)

Het Zwamneusje (*Montescardia tessulatus*) is in Nederland sinds 2014 bekend van slechts enkele waarnemingen. De verrassing was dan ook groot toen er op 21 april 2018 een exemplaar op het licht afkwam. Het Donker kroeskopje (*Nemapogon wolffiella*) wordt verspreid door het land waargenomen maar komt in Zuid-Limburg op heel veel plekken voor. De soort werd éénmalig op 30 mei 2020 gezien. De Azuurblauwmot (*Stenoptinea cyaneimarmorella*) is een zeldzame soort die verspreid over Nederland wordt waargenomen. De soort werd op de Sint-Pietersberg éénmalig waargenomen op 31 juli 2020.

Mineermotten (Gracillariidae)

De Bleke esdoornstelmtot (*Caloptilia honoratella*) is pas sinds 2016 in Nederland gevestigd (PRICK, 2017) maar het aantal waarnemingen neemt gestaag toe. De meeste waarnemingen komen uit Zuid- en Midden-Limburg, maar ook in de rest van het land is de soort al verspreid vastgesteld. De soort werd éénmaal in 2018 en tweemaal in 2020 waargenomen.

De Grauwe stelmtot (*Caloptilia cuculipennella*) was tot 2015 in Nederland een zeldzame soort maar heeft zich sindsdien enorm uitgebreid. De soort is eenmalig gezien op 9 juli 2015. Ook de Hopstelmtot (*Caloptilia fidella*) was tot 2016 nog zeldzaam in Nederland, maar daarna niet meer. De soort werd één keer waargenomen op 14 oktober 2013.

De Bonte eikenvouwmot (*Phyllonorycter roboris*) is een zeldzame soort die alleen in het oosten van Nederland gevonden wordt. Deze soort werd regelmatig op de Sint-Pietersberg gezien.

De Stalkruidmineermot (*Parectopa ononidis*) is in Nederland een zeer zeldzame en lokale soort. In 2018 werd de soort tweemaal op het kalkgrasland van de Sint-Pietersberg waargenomen.

Spinselmotten (Yponomeutidae)

De Witkragduifmot (*Paraswammerdamia albicapitel-*

la) is gebonden aan Sleedoorn (*Prunus spinosa*). De soort geldt als zeer zeldzaam, de meeste waarnemingen komen uit Zuid-Limburg en Zeeland. De soort is op de Sint-Pieterberg regelmatig vastgesteld.

De Essenmineermot (*Zelleria hepariella*) is in Nederland een zeer zeldzame soort die vooral in Zuid-Limburg wordt waargenomen. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort éénmaal gezien op 18 juli 2014.

Spitskopmotten (Ypsolophidae)

De Panterspitskopmot (*Ypsolopha sequella*) is in 1992 voor het eerst in Nederland (in Maastricht) vastgesteld. De soort heeft zich sindsdien enorm uitgebreid en kan momenteel in het hele land gevonden worden. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort regelmatig waargenomen.

▲▲ FIGUUR 7

Het Bitterkruidknoopvlekje (*Eucosma balatonana*) is een nieuwkomer (foto: Sandra Lamberts).

▲ FIGUUR 8

Het Kanariepietje (*Agapeta zoegana*) is een opvallende verschijning (foto: Sandra Lamberts).

FIGUUR 9
De Marjoleinvedermot (*Merrifieldia baliodactylus*) kan overdag op Wilde marjolein (*Origanum vulgare*) gevonden worden (foto: Sandra Lamberts).

Sikkelmotten (Oecophoridae)

De Lichte zwamboorder (*Crassa tinctella*) komt verspreid door Nederland voor maar is niet algemeen. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort regelmatig gevonden.

Platlijfjes (Depressariidae)

De Purperkaartmot (*Agonopterix purpurea*) komt vooral voor in de kuststreek, op de Veluwe en in Zuid-Limburg. Op de Sint-Pietersberg kwam deze soort jaarlijks op het licht af.

De Tienvlekmot (*Luquetia lobella*) komt vooral in het oosten van het land voor en is vrij zeldzaam. Deze soort leeft op prunussoorten (*Prunus* spec.) en dan met name op Sleedoorn. Op de Sint-Pietersberg is deze soort tweemaal waargenomen: op 6 juni 2015 en op 26 mei 2017.

Zwartwitmotten (Ethmiidae)

De Vierpuntzwartwitmot (*Ethmia terminella*) is een soort die buiten de kuststreek maar weinig gezien wordt. Op 24 juni 2019 werd er één exemplaar gevonden.

De Berkenplatlijf (*Semiocopsis avellanella*) is een zeldzame soort die voorkomt in het oosten van het land. Deze soort werd regelmatig op de Sint-Pietersberg gezien.

Grasmineermotten (Elachistidae)

Een soort die werd verwacht, maar die niet werd gevonden, is de Krijtlandmot (*Orophia sordidella*) [figuur 10]. Deze typische soort van kalkgraslanden is op veel andere Zuid-Limburgse kalkgraslanden wel vastgesteld, alsmede op het Belgische deel van de Sint-Pietersberg.

De Appelkwastmot (*Blastodacna atra*) is een zeldzame soort die verspreid door het land voorkomt. De soort werd één keer gevonden op 21 mei 2020.

De Gevinde kortsteelmineermot (*Elachista chrysodesmella*) is in Nederland bekend van een klein aantal waarnemingen uit Zuid-Limburg. De soort werd in twee verschillende jaren gezien.

Kokermotten (Coleophoridae)

Naar deze soortenrijke familie wordt meestal overdag gezocht en dan met name naar de kokers omdat de imago's vrijwel niet van elkaar te onderscheiden zijn.

De vrij zeldzame Fruitboomkokermot (*Coleophora hemerobiella*) kwam in drie verschillende jaren op het licht af.

Dikkopmotten (Scythridae)

De zeldzame Lichte dikkopmot (*Scythis limbella*) heeft als waardplanten ganzenvoet- (*Chenopodium* spec.) en melde-soorten (*Atriplex* spec.). Deze dikkopmot

werd in drie verschillende jaren waargenomen.

Spaandermotten (Blastobasidae)

De Grauwe spaandermot (*Blastobasis phycidella*) komt langs de kust en in Limburg voor, de soort is zich sinds 2018 flink aan het uitbreiden. De soort werd vrijwel jaarlijks gezien.

Palpmotten (Gelechidae)

De meeste soorten van deze soortenrijke familie zijn klein en lijken sterk op elkaar. Het Kustoojie (*Thiotricha subocella*) komt net als een aantal andere soorten zowel langs de kust als in de Zuid-Limburgse kalkgraslanden voor. De soort is eenmalig op 6 juni 2018 vastgesteld.

De Dennenlotmot (*Exoteleia dodecella*) was tot 2015 zeldzaam in Nederland maar is door de toename van de afgelopen vijf jaar een algemene soort geworden. De soort is gebonden aan naaldbomen; ze werd eenmalig gezien op 24 juni 2019.

Het Bietzandvleugeltje (*Srobipalpa ocellatella*) kwam tot 2017 niet in Nederland voor maar is inmiddels een algemene soort die in het hele land gevonden kan worden. De soort werd in 2018, 2019 en 2020 gezien.

De Limburgse fluweelpalpmot (*Acompsia schmidtii*) is alleen bekend van Zuid-Limburg. De soort werd eenmaal op 5 augustus 2016 vastgesteld [figuur 6].

De Wondklaverpalpmot (*Aproaerema anthyllidella*) was in Nederland in 2017 nog een zeldzame soort maar wordt thans verspreid en min of meer algemeen door het gehele land gezien. Op 2013 na werd de soort ieder jaar vastgesteld, vaak met meerdere waarnemingen.

De Frambozenpalpmot (*Argolamprotes micella*) is in Nederland eveneens zeldzaam. Ze werd eenmaal waargenomen op 10 juli 2016.

De Satijnsmalpalpmot (*Carpatolechia albunella*) komt in heel Nederland voor en geldt als zeldzaam. De soort werd op de Sint-Pietersberg regelmatig gezien.

De Geeltandboegsprietmot (*Eulamprotes atrella*) wordt buiten Zuid-Limburg nauwelijks gezien. De soort werd op de Sint-Pietersberg regelmatig vastgesteld. De Donkere haakpalpmot (*Gelechia muscosella*) geldt in Nederland als zeer zeldzaam maar lijkt wel toe te nemen. Op 10 juli 2016 werd een drietal exemplaren waargenomen.

De Zwarte palpmot (*Gelechia nigra*) is een zeldzame soort van Ratelpopulier, Witte abeel (*Populus alba*) en Grauwe abeel (*Populus canescens*). De soort werd in 2015 en 2020 gevonden.

De Vroege eikenpalpmot (*Stenolechiodes pseudogemmellus*) is een zeldzame soort die verspreid door het land voorkomt. De Nederlandse naam verwijst naar de vroege vliegtijd: april-mei. De soort werd eenmaal gezien op 11 mei 2016.

Bladrollers (Tortricidae)

De soortenrijkste micronachtvlinderfamilie van Nederland is die van de bladrollers, die over het algemeen goed te determineren zijn.

Het Diamantborsteltje (*Acleris cristana*), een soort van enkele algemeen voorkomende boom- en struiksoorten, gold in Nederland als zeldzaam maar is de afgelopen vijf jaar op veel plaatsen in Nederland gezien. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort regelmatig waargenomen.

De Iepenbladroller (*Acleris kochiella*) is in Nederland een zeer zeldzame soort die nagenoeg alleen aan de kust wordt waargenomen. Ook in België is deze soort zeer zeldzaam. In 2015 was er een drietal waarnemingen op de Sint-Pietersberg.

De Cirkelbladroller (*Clepsis rurirana*) is een soort die vanaf de eeuwwisseling gestaag naar het noorden oprukt en die tegenwoordig wordt gevonden in Zeeuws-Vlaanderen en in Zuid- en Midden-Limburg. De soort wordt het meest gevonden bij bebouwing. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort in 2013 en in 2020 gezien.

De V-bandbladroller (*Isotrias rectifasciana*) is in Nederland een zeldzame soort die vooral in Zuid-Limburg gevonden wordt. De soort werd regelmatig op de Sint-Pietersberg waargenomen.

Het Bitterkruidknoopvlekje (*Eucosma balatonana*) heeft in 2016 via het noordoosten van Noordrijn-Westfalen Nederland bereikt. In 2017 werd het eerste exemplaar voor België gevonden op het Belgische deel van de Sint-Pietersberg (GROENEN *et al.*, 2018). De soort is inmiddels op meerdere plaatsen in Zuid- en Midden-Limburg en in de Achterhoek gevonden. De soort werd op de Sint-Pietersberg de

eerste keer gevonden op 29 juni 2018 en er waren drie vervolgwarnemingen in 2020 [figuur 7]. Het Kanariepietje (*Agapeta zoegana*) was tot de eeuwwisseling een zeer zeldzame soort die alleen in Zeeland en Zuid-Limburg gevonden werd. Sindsdien breidt de soort zich uit en ze wordt nu ook in het riviereengebied en langs de kust gevonden. Op de Sint-Pietersberg is het een algemene soort waarvan er soms tientallen op een avond werden gezien [figuur 8]. De rups leeft op Duifkruid (*Scabiosa columbaria*) en enkele centauriesoorten (*Centaurea spec.*).

Het Bruinschoudermalsnuitje (*Aethes bilbaensis*) werd voor het eerst in Nederland gevonden op de Sint-Pietersberg op 7 juli 2017 (MUUS & BRINKMAN, 2018). Tijdens ons onderzoek vonden wij de soort voor het eerst op 20 juli 2018, gevolgd door een tweede exemplaar op 19 september 2018 en een derde op 26 juli 2019. De soort is momenteel bekend van Zuid- en Midden-Limburg en er is één vondst gemeld uit de buurt van Tilburg.

De Bruine haakbladroller (*Ancylis tineana*) was tot 2016 een zeldzame soort die verspreid over Nederland werd waargenomen en die zich sindsdien uitbreidt. Deze soort werd in 2014 eenmaal gezien en driemaal in 2018.

De Esdoornbladroller (*Cydia inquinatana*) is in Nederland een zeldzame soort die verspreid door het land voorkomt en sinds 2018 steeds meer gezien wordt. De soort werd eenmaal waargenomen op 17 mei 2017.

De Tweestreepoogbladroller (*Epinotia granitana*) is in Nederland een zeldzame soort van Fijnspar (*Picea abies*). De soort werd in 2017 en in 2020 op meerdere plaatsen in Nederland, vaak ver uit de buurt van de waardplant, waargenomen. Op de Sint-Pietersberg werd de soort tweemaal gezien: op 17 mei 2017 en op 20 juli 2018.

FIGUUR 10

De Krijtlandmot (*Orophia sordidella*) werd niet op de Sint-Pietersberg gezien. Dit exemplaar is van Wolfskop, Cadieren Keer (foto: Sandra Lamberts).

▲▲ FIGUUR 11
De Donderkruidmot (*Atralata albofascialis*) is slechts enkele malen in Nederland vastgesteld (foto: Sandra Lamberts).

▲ FIGUUR 12
De Zwervstreepmot (*Diasemia reticularis*) is in Nederland een zeer zeldzame trekvinder (foto: Sandra Lamberts).

De Bruine oogbladroller (*Epinotia signatana*) is een zeer zeldzame bladroller die verspreid door het land is waargenomen. Op 13 juni 2014 werd er één exemplaar gevonden.

De Gemarmerde kruiskruidzadelmot (*Epiblema hepaticana*) is in Nederland een zeldzame soort die nagenoeg alleen in Zuid-Limburg wordt aangetroffen, de soort werd eenmalig gezien op 24 juni 2019.

De Ivoerspikkelbladroller (*Cnephasia pumicana*) is een soort met graan als waardplant. Om die reden is voor deze soort een feromoon ontwikkeld als biologisch bestrijdingsmiddel. Hiermee werd het eerste exemplaar voor België in 2018 gelokt op het Belgische deel van de Sint-Pietersberg. Ook op het Nederlandse deel bleek de soort voor te komen: in 2020 werd ze op licht gevangen.

De Pruimenmot (*Grapholita funebrana*) was tot 2017

een zeldzame soort die verspreid over het land werd waargenomen maar die zich sindsdien enorm heeft uitgebreid. De soort werd tweemaal waargenomen: op 25 april 2014 en op 28 mei 2017.

De Grijze populierenbladroller (*Gypsonoma nitidulana*) is een zeer zeldzame soort met voornamelijk waarnemingen langs de Noord-Hollandse kust en in Noord- en Zuid-Limburg. De enige vondst op de Sint-Pietersberg was op 22 augustus 2013. De Lindedwergbladroller (*Pammene ignorata*) is een zeer zeldzame soort die verspreid in Nederland wordt waargenomen. Het eerste exemplaar werd in 1964 gevonden in het Savelsbos, de tweede pas in 2012 in Leeuwarden (MUUS, 2013). Sinds die tijd volgden minder dan tien vindplaatsen. De soort werd op de Sint-Pietersberg in drie verschillende jaren vastgesteld.

De Grijze dwergbladroller (*Pammene obscurana*) is een zeldzame soort die verspreid door het land wordt waargenomen. In 2017 dook de soort op meer dan 20 plaatsen op maar die opleving bleek achteraf eenmalig. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort gedurende de gehele onderzoeksperiode regelmatig gezien.

Vedermotten (Pterophoridae)

De Marjoleinvedermot (*Merrifieldia baliodactylus*) is in Nederland alleen bekend van Zuid-Limburg en de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden. De soort is het makkelijkst overdag te vinden op de waardplant Wilde marjolein (*Origanum vulgare*). Op de Sint-Pietersberg werd de soort regelmatig op licht gevangen [figuur 9].

Lichtmotten (Pyralidae)

De Bliksemlichtmot (*Aglossa caprealis*) was tot het begin van deze eeuw in Nederland nog zeldzaam te noemen maar ze heeft zich sindsdien enorm uitgebreid en wordt met uitzondering van de noordelijke provincies tegenwoordig overal gevonden. De soort werd op de Sint-Pietersberg maar eenmaal gezien op 25 augustus 2016.

De Geelpalpmot (*Eccopisa effractella*) was tot 2016 een zeldzame soort die verspreid door het land werd waargenomen en zich vanaf die tijd enorm heeft uitgebreid. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort regelmatig aangetroffen.

De Armbandmot (*Elegia similella*) was tot 2017 een zeldzame soort die vooral in het zuiden en oosten van Nederland gezien werd. Sindsdien heeft de soort zich enorm uitgebreid, maar het zwaartepunt van haar verspreiding ligt nog steeds in deze regio's.

Op de Sint-Pietersberg werd deze soort regelmatig gezien.

De Zomerduinmot (*Nyctegretis lineana*) is een typische kustsoort die daarbuiten ook in Zuid- en Midden-Limburg gevonden wordt. Deze soort werd op de Sint-Pietersberg eenmalig gezien op 6 juni 2018.

De Zwartbandlichtmot (*Glyptoteles leucacrinella*) komt in Nederland vooral voor in Zuid- en Midden-Limburg en lijkt zich gestaag naar het noorden toe uit te breiden. Op de Sint-Pietersberg werd deze soort regelmatig waargenomen.

De Prachtmot (*Oncocera semirubella*) was tot de eeuwwisseling zeer zeldzaam in Nederland maar ze heeft zich sindsdien in Nederland enorm uitgebreid. Zuid-Limburg is wel altijd het zwaartepunt van het verspreidingsgebied gebleven. Op de Sint-Pietersberg is het tijdens de vliegtijd vaak de meest geziene nachtvlinder.

De Honinglichtmot (*Moitrelia obductella*) [figuur 13] is in Nederland een zeer zeldzame soort waarvan het verspreidingsgebied beperkt is tot Zuid-Limburg. De waardplant is Wilde marjolein. Na twee waarnemingen in 2014 werd de soort meerdere malen gezien in de periode 2017 tot en met 2020.

De Fraaie weidemot (*Phycitodes inquinatella*) is in Nederland een zeer zeldzame soort die vrijwel uitsluitend is waargenomen in Zuid- en Midden Limburg. De soort werd regelmatig op de Sint-Pietersberg gezien.

De Geelkoplichtmot (*Salebriopsis albicilla*) is in Nederland een zeldzame soort die verspreid door het land wordt aangetroffen. De soort werd regelmatig op de Sint-Pietersberg vastgesteld.

De Hoekige mutsjeslichtmot (*Acrobasis marmorea*) is een soort die in Nederland vrij zeldzaam voorkomt en uiterst lokaal gevonden is in Zeeland, op de Veluwe, in de Achterhoek en Zuid-Limburg. De soort werd éénmaal gezien op 18 juni 2013. Na 2013 is de soort niet meer in Nederland vastgesteld terwijl de soort in België, weliswaar zeldzaam, juist iets meer gezien werd.

Van de uiterst zeldzame Kruisbeslichtmot (*Zophodia grossulariella*) zijn maar enkele waarnemingen in Nederland bekend, de meeste uit Zuid-Limburg. De soort werd eenmaal gezien op 2 april 2014.

Grasmotten (Crambidae)

De grasmotten vormen een soortenrijke en gevarieerde familie.

Zowel de Oranje granietmot (*Scoparia pyralella*) als de Scherpe granietmot (*Scoparia basistrigalis*) worden verspreid door het land waargenomen maar hebben in Zuid-Limburg een aaneengesloten areaal. Op de Sint-Pietersberg werden beide soorten regelmatig gevonden.

De Bitterkruidgranietmot (*Scoparia subfusca*) is een zeldzame soort die verspreid door het land wordt aangetroffen. Deze soort werd eenmaal gezien op 21 juli 2013.

De Zwartvlekgranietmot (*Eudonia delunella*) was tot 2018 een zeldzame soort die vooral bekend was van waarnemingen in de provincies Zeeland en Limburg. Sindsdien heeft de soort zich enorm uitgebreid en ze wordt nu door het gehele land gevonden. Sinds 2015 werd deze soort regelmatig op de Sint-Pietersberg gezien.

De Duinmuntvlinder (*Pyrausta ntrinalis*) is een zeldzame soort die buiten het Noord-Hollands duingebied slechts sporadisch wordt waargenomen. Volkomen onverwacht werd op 5 augustus 2016 een exemplaar gevonden.

De Haagbeukmot (*Agrotera nemoralis*) is een zeldzame soort die met name in het oosten en zuiden van het land kan worden aangetroffen. In 2017 en 2018 werd deze soort ineens op veel plaatsen waargenomen, maar in 2019 en 2020 niet meer. Op de Sint-Pietersberg werd ze tweemaal vastgesteld: op 26 en 28 mei 2017.

De Satijnlichtmot (*Palpita vitrealis*) was tot 2016 een zeldzame soort die verspreid door het land werd aangetroffen maar die sindsdien op veel plaatsen gevonden wordt. Deze soort werd voor 2016 slechts eenmaal gezien maar sindsdien regelmatig.

De Donderkruidmot (*Atralata albofascialis*) is in Nederland een zeer zeldzame soort die uitsluitend voorkomt op de kalkgraslanden in Zuid-Limburg. De soort werd één keer waargenomen op 7 mei 2016 [figuur 11].

De Zwerfstreepmot (*Diasemia reticularis*) is een uiterst zeldzame trekvlinder met slechts enkele Nederlandse waarnemingen. Op de Sint-Pietersberg werd een exemplaar gevonden op 11 mei 2015 [figuur 12].

FIGUUR 13

De Honinglichtmot (*Moitrelia obductella*) is beperkt tot Zuid-Limburg (foto: Sandra Lamberts).

TOEKOMST

Naast hun onderzoek naar de nachtvlinders van de Sint-Pietersberg monitoren beide auteurs sinds 2013 hun tuin op nachtvlinders in het aangrenzende Maastricht. De eerste auteur woont aan de rand van het centrum aan de westkant van de Maas, de tweede aan de zuidelijke buitenrand aan de oostkant. Ze constateerden op beide plaatsen in de periode 2013-2020 een dramatische achteruitgang van zeker drie kwart van het aantal soorten en de bijbehorende aantallen. Daarbij ontstond het vermoeden dat deze achteruitgang samenhangt met het gebruik van insecticiden in de bestrijding van de Eikenprocessierups (*Thaumetopoea processionea*) door de Gemeente Maastricht en de Buxusmot (*Cydalima perspectalis*) door particulieren.

Deze scherpe daling van de vlinderstand in de stad, was niet merkbaar in het op de Sint-Pietersberg onderzochte gebied. Hoogstwaarschijnlijk is de uitwisseling van nabij gelegen populaties vrij beperkt.

Summary

MOTHS SURVEYS WITH LIGHT TRAPS AT THE SINT-PIETERSBERG HILL FROM 2013 – 2020 Part 2. Remaining moth families and micros

During 191 nights between 2013 and 2020, moths at the St. Pietersberg hill nature reserve near Maastricht (the Netherlands) were surveyed using light traps. Part 1 presented some of the results and our conclusion that moth surveys should span at least 5 years to yield a more or less complete overview. This second article presents the highlights of the genera Notontidae, Nolidae, Erebididae, Noctuidae, Nepticulidae, Adelidae, Proxodidae, Tischeriidae, Tinidae, Gracilariidae, Yponomeutidae, Ypsolophidae, Oecophoridae, Depressariidae, Ethmidae, Elachistidae, Coleophoridae, Scythridae, Blastobasidae, Gelechiidae, Tortricidae, Pterophoridae, Pyralidae and Crambidae.

Onze indruk is dat de vlinderstand vrij stabiel is en er zijn voornamelijk geen aanwijzingen dat dat zal veranderen. Wel zijn er een aantal soorten die wij in de nabije toekomst verwachten. Zo zijn er in het Belgische deel van de Sint-Pietersberg meer dan 50 soorten vastgesteld die nog niet bij ons zijn gevonden. Slechts een klein deel daarvan mogen wij redelijkerwijs verwachten waarbij Twijfelstofuil (*Hoplodrina superstes*), Duifkruidwaaiermot (*Alucita grammodactyla*), Zonneroosjesmot (*Mompha miscella*) en Gevlekte algenmot (*Lichenotinea pustulatella*) de meest voor de hand liggende soorten zijn. Op grond van hun populatiedynamiek, waarbij een aantal soorten recent en in korte tijd via de Maas naar het noorden komen, verwachten wij Dubbellijnstipspanner (*Idaea deversaria*), Kalkdwergspanner (*Eupithecia semigraphata*), Steenoogspanner (*Charissa pullata*), Bleekbeertje (*Nudaria mundana*), Alpenbeertje (*Paidia rica*), Engbloemkapje (*Abrostola asclepiades*), Getekende walstro-uil (*Chersotis multangula*), Akkerwinde-uil (*Tyta luctuosa*), Zeepje (*Caryocolum fischerella*), Veelkleurige maanpalpmot (*Teleiodes sequax*), Xanthocrampus saxonellus, Kaneellichtmot (*Ancylosis cinnamomella*), Bonte muurpalpmot (*Cosmardia moritzella*), Ringlijnmot (*Eudarcia pagenstecherella*), Catoptria mytilella, Muurtastermot (*Caryocolum vicinella*), Witvlekdikkopmot (*Scythris scopolella*) en Toortsmot (*Paratalanta hyalinalis*).

DANKWOORD

Bij tweelingsoorten zijn voor de determinatie in een aantal gevallen genitaalpreparaten gemaakt door Frans Cupedo. Voor specialistische kennis met betrekking tot macro's kon steeds een beroep worden gedaan op Marcel Prick, met betrekking tot micro's op Arnold Schreurs en Anton Cox. Marina Fijten en Cindy Burger verleenden namens Natuurmonumenten de benodigde vergunningen; boswachter Tim Koumans stond paraat bij eventueel onraad. Jurriën van Dijk leverde aanvullende data uit Noctua. Sandra Lamberts stelde alle gevraagde foto's beschikbaar, Jo Hermans de foto van de Bonte walstrospanner. Frans Cupedo heeft ons geholpen bij het opstellen van de tekst en Cecile Hodzelmans bij de figuren. We willen alle genoemde personen hartelijk bedanken.

Literatuur

- DEVENTER, L.J. VAN, 2008. *Nycteola asiatica*, nieuw voor Nederland. Entomologische Berichten 68(3): 109-110.
- GROENEN F., M. PRICK, A. SCHREURS & F. CUPEDO, 2018. *Eucosma balatonana* (Lepidoptera: Tortricidae), een nieuwe soort voor de Nederlandse fauna. Entomologische Berichten 78(6): 218-220.
- KUCHLEIN J.H. & L.E.J. BOT, 2010. Identification keys to the Microlepidoptera of the Netherlands. Stichting TINEA Wageningen/KNNV Uitgeverij Zeist.
- MUUS, S.T., 2013. Is de lindedwergbladroller (*Pamene ignorata*) terug in Nederland? Nieuwsbericht Microlepidoptera.nl, 1 maart 2013.
- MUUS S.T. & C. BRINKMAN, 2018. *Aethes bilbaensis*: een nieuwe bladroller in Nederland. Nieuwsbericht Microlepidoptera.nl, 25 september 2018.
- PRICK M., CUPEDO F. & A. SCHREURS, 2017. *Caloptilia honoratella*: een nieuw soort voor de Nederlandse fauna. Entomologische Berichten 77(5): 243-247.
- STERLING P. & M. PARSONS, 2012. Fieldguide to the Micromoths of Great Britain and Ireland. British Wildlife Publishing Ltd, Gillingham.
- VOOGD J., 2019. Het nachtvlinderboek. Macronachtvlinders van Nederland en België inclusief rupsen. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- VLINDERSTICHTING, 2014. Blauw weeskind in de Noord-Hollandse duinen, nieuwsbericht 4 september 2014.
- VOSSEN, 2015. Vaal kokerbeertje en Gepluimde snuituil nieuw voor de Limburgse fauna, Natuurhistorisch Maandblad 104(9): 171-173.
- WARING P. & M. TOWNSEND, 2006. Nachtvlinders. Veldgids met alle in Nederland en België voorkomende soorten. Tirion Uitgevers, Baarn.

Colofon

DAGELIJKS BESTUUR

Frank Oelmeijer (voorzitter), Alfred Paarlberg (penningmeester), Susanne Hanssen, Ben Mattheij, Math de Ponti & Frank Assendelft.

ALGEMEEN BESTUUR

Wilfred Alblas, Toon van Baal, Jan-Joost Bakhuizen, Wouter Jansen, Stef Keulen, Pieter Puts, Aidan Williams & Linda Wortel.

KANTOOR

Olaf Op den Kamp, Ellen Zwart & Martine Lemmens.

ADRES

Kapellerpoort 1, 6041 HZ Roermond,
tel. 0475-386470 (kantoor@nhgl.nl).
www.nhgl.nl.

LIDMAATSCHAP

€ 38,00 per jaar. Leden t/m 23 jaar € 17,50; bedrijven, verenigingen, instellingen e.d. € 120,00.
Okjen Weinreich (leden@nhgl.nl).
IBAN: NL73RABO0159023742, BIC: RABONL2U.

BESTELLINGEN/PUBLICATIEBUREAU

Publicaties zijn te bestellen bij het publicatiebureau (publicaties@nhgl.nl).
Losse nummers € 5,-; leden € 4,50 (incl. porto), themanummers € 8,-.
IBAN: NL31INGB0000429851, BIC: INGBNL2A.

NATUURHISTORISCH M A A N D B L A D

REDACTIE Olaf Op den Kamp (hoofdredacteur), Philip Bossenbroek, Henk Heijligers, Jan Hermans, Ton Lenders, Gerard Majoor (eindredactie), Guido Verschoor & Marc Poeth (redactie-assistent) (redactie@nhgl.nl).

RICHTLIJNEN VOOR KOPIJ-INZENDING

Diegenen die kopij willen inzenden, dienen zich te houden aan de richtlijnen voor kopij-inzending. Deze kunnen worden aangevraagd bij de redactie of zijn te bekijken op www.nhgl.nl.

LAY-OUT & OPMAAK Van de Manakker, Grafische communicatie, Maastricht (mvandemanakker@xs4all.nl).

EDITING SUMMARIES Jan Klerkx, Maastricht.

DRUK Grafagroep Zuid, Swalmen.

Copyright. Auteursrecht voorbehouden. Overname slechts toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

ISSN 0028-1107

provincie limburg

KRINGEN

KRING HEERLEN

Olaf Op den Kamp (kringheerlen@nhgl.nl).

KRING MAASTRICHT

Bert Op den Camp (kringmaastricht@nhgl.nl).

KRING ROERMOND

Math de Ponti (kringroermond@nhgl.nl).

KRING VENLO

Peter Eenshuistra (kringvenlo@nhgl.nl).

KRING VENRAY

Patrick Palmen (kringvenray@nhgl.nl).

STUDIEGROEPEN

FOTOSTUDIEGROEP

Bert Morelissen (fotostudiegroep@nhgl.nl).

HERPETOLOGISCHE STUDIEGROEP

Pieter Puts (herpetostudiegroep@nhgl.nl).

LIBELLENSTUDIEGROEP

Jan Hermans (libellenstudiegroep@nhgl.nl).

MOLLUSKEN STUDIEGROEP LIMBURG

Stef Keulen (molluskenstudiegroep@nhgl.nl).

MOSSENSTUDIEGROEP

Paul Spreuwenberg (mossenstudiegroep@nhgl.nl).

PADDENSTOELLENSTUDIEGROEP

Henk Henczyk (paddenstoellenstudiegroep@nhgl.nl).

PLANTENSTUDIEGROEP

Olaf Op den Kamp (plantenstudiegroep@nhgl.nl).

PLANTENWERKGROEP WEERT

Jacques Verspagen
(plantenwerkgroepweert@nhgl.nl).

SPRINKHANENSTUDIEGROEP

Harry van Buggenum
(sprinkhanenstudiegroep@nhgl.nl).

STUDIEGROEP EPHEMEROPTERA, PLECOPTERA EN TRICHOPTERA

Harry Tolcamp (ept@nhgl.nl).

STUDIEGROEP ONDERAARDSE KALKSTEENGROEVEN

Rob Visser (secretariaat@sok.nl).

VISSENWERKGROEP

Victor van Schaik (vissenstudiegroep@nhgl.nl).

VLINDERSTUDIEGROEP

Mark de Mooij (vlinderstudiegroep@nhgl.nl).

VOGELSTUDIEGROEP

Nicky Hulbosch (vogelstudiegroep@nhgl.nl).

WANTSENSTUDIEGROEP LIMBURG

Martine Lemmens (wantsen@nhgl.nl).

WERKGROEP DRIESTRUIK

Wouter Jansen (werkgroepdriestruik@nhgl.nl).

WERKGROEP PLANTENSOCIOLOGIE

Johan den Boer (plantensociologie@nhgl.nl).

ZOOGDIERENSTUDIEGROEP

Aegidia van Grinsven
(zoogdierenstudiegroep@nhgl.nl).

STICHTINGEN

STICHTING NATUURPUBLICATIES LIMBURG

Uitgever van publicaties, boeken en rapporten (snl@nhgl.nl).

STICHTING DE LIERELEI

Projectbureau voor onderzoek van natuur en landschap in Limburg (lierelei@nhgl.nl).

STICHTING IR. D.C. VAN SCHAIK

Stichting voor het beheer van onderaardse kalksteengroeven in Limburg, Postbus 2235, 6201 HA Maastricht (vanschaikestichting@nhgl.nl).

STICHTING NATUURBANK LIMBURG

Stichting voor het beheer van waarnemingen van het NHGL (natuurbank@nhgl.nl).

